

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Ю.О. Кусакова

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Методичні рекомендації для практичних занять
для здобувачів ступеня вищої освіти магістра спеціальності 051 «Економіка»
освітньо-професійних програм «Міжнародна економіка»,
«Економіка та управління ринком землі», «Економічна кібернетика»,
«Управління персоналом та економіка праці»

Запоріжжя
2024

ЗМІСТ

ВСТУП	3
Тема 1. Вступ до глобалізації: визначення, історичний контекст, тенденції, наслідки.....	6
Тема 2. Економічна єдність світу і суб'єкти глобальної економіки.....	10
Тема 3. Стійкий розвиток глобальної економіки та глобальні проблеми людства.....	13
Тема 4. Міжнародна економічна інтеграція. Тенденції інтеграції і дезінтеграції.....	16
Тема 5. Транснаціональні корпорації та банки як провідні сили глобальних економічних трансформацій	18
Тема 6. Система критики глобалізації. Альтерглобалізм: сутність і базова програма.....	21
Тема 7. Глобальні ринки: становлення, функціонування, класифікація, проблеми розвитку.....	23
Тема 8. Регулятивні механізми глобальної економіки.....	25
Тема 9. Глобальна економіка як прогностична реальність.....	27
Тема 10. Конкурентна стратегія розвитку України в умовах глобалізації	29
РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА	33
ВИКОРИСТАНА ЛІТЕРАТУРА	35

ВСТУП

Глобалізація – це особливий процес соціально-економічного розвитку світу, який є дуже суперечливим та неоднозначним. Наразі серед вчених і дослідників не існує єдиної думки щодо сутності глобалізації, її періодизації, наслідків. Проте всі наявні підходи демонструють, що людство знову знаходиться на його новому етапі, що характеризується появою інших рушійних сил, особливими тенденціями, викликами, протистояннями.

Глобалізація, поєднуючись з Четвертою промисловою революцією, надає нового змісту усім світовим процесам, змінює соціально-економічні, політичні відносини між країнами. Україна на сучасному етапі знаходиться в епіцентрі глобалізаційних процесів і глобальних протистоянь. Для подальшого розвитку та виживання національної економіки потрібно враховувати основні тренди та особливості глобалізації.

Саме тому навчальна дисципліна «Сучасні тенденції глобалізації» є важливою складовою економічної науки, і дозволяє здобувачам освітнього ступеня магістр спеціальності 051 «Економіка» систематизувати, структурувати та узагальнити знання щодо сучасних проявів глобалізації у різних аспектах для прийняття ефективних управлінських рішень в майбутньому з розумінням усього спектру глобальних проблем людства і спрямовуючись на ефективне та раціональне використання наявних ресурсів.

Курс «Сучасні тенденції глобалізації» є обов'язковим і належить до дисциплін циклу професійної підготовки здобувачів ступеня вищої освіти магістра спеціальностей 051 «Економіка», які навчаються за освітньо-професійними програмами «Міжнародна економіка», «Економіка та управління ринком землі», «Економічна кібернетика», «Управління персоналом та економіка праці».

Метою викладання курсу «Сучасні тенденції глобалізації» є оволодіння студентами механізмами та інструментами функціонування глобальної економіки, геополітичних та гео економічних процесів, ознайомлення з тенденціями світового економічного порядку з урахуванням сучасних трансформаційних процесів, нових технологічних укладів і глобалізації.

Об'єктом вивчення навчальної дисципліни є економічний розвиток суспільства в умовах глобалізації світогосподарських зв'язків.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є закономірності, динаміка, суперечності глобального розвитку в контексті сучасних геополітичних викликів.

Основними завданнями курсу є:

- виявлення системної сутності економічної глобалізації;
- формування цілісного уявлення про глобальні проблеми розвитку людства;
- ідентифікація основних параметрів (передумови, чинники, етапи) та суб'єктів глобального розвитку;
- визначення глибини впливу глобальних трансформацій на світові інтеграційні процеси;
- аналіз особливостей розробки національних і міжнародних стратегій розвитку;

- обґрунтування основних напрямів та перспектив розвитку людства;
- висвітлення значення сучасного етапу глобалізації для розвитку національної економіки України.

Відповідно до освітньо-професійних програм «Міжнародна економіка», «Економіка та управління ринком землі», «Економічна кібернетика», «Управління персоналом та економіка праці» спеціальності 051 «Економіка» підготовки магістрів у результаті вивчення навчальної дисципліни «Сучасні тенденції глобалізації» студент повинен набути таких **програмних компетентностей**:

- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
- здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети;
- здатність до професійної комунікації в сфері економіки іноземною мовою;
- здатність визначати ключові тренди соціально-економічного та людського розвитку;
- здатність до розробки сценаріїв і стратегій розвитку соціально-економічних систем;

і програмних результатів навчання:

- розробляти, обґрунтовувати і приймати ефективні рішення з питань розвитку соціально-економічних систем та управління суб'єктами економічної діяльності;
- визначати та критично оцінювати стан та тенденції соціально-економічного розвитку, формувати та аналізувати моделі економічних систем та процесів;
- оцінювати можливі ризики, соціально-економічні наслідки управлінських рішень;
- розробляти сценарії і стратегії розвитку соціально-економічних систем.

Курс «Сучасні тенденції глобалізації» ґрунтується на знаннях, отриманих під час вивчення економічних дисциплін ступеня вищої освіти бакалавр та освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліст, а також поглиблює їх. Для студентів освітнього ступеня магістр спеціальності 051 «Економіка» він є базовим та вивчається паралельно із дисциплінами: «Аналіз та моделювання соціально-економічних систем» та «Теорія і практика кадрової політики держави і організації». Після нього вивчаються обов'язкові дисципліни: «Професійно-орієнтований практикум іноземною мовою», «Ділові переговори та етика бізнесу», «Методологія наукових досліджень в економіці», «Соціально-економічна ефективність систем управління персоналом».

У запропонованому виданні подано тематику і зміст практичних занять відповідно до силабусу навчальної дисципліни, визначено послідовність опрацювання студентом навчального матеріалу.

При використанні практикуму з курсу «Сучасні тенденції глобалізації» значна увага приділяється самостійному вивченню матеріалу студентами. Саме тому практикум покликаний сформувати навички систематичного вивчення комплексного фахового матеріалу та розширення професійного світогляду

студента, враховуючи використання наукових та навчальних джерел іноземною мовою.

Тема 1. Вступ до глобалізації: визначення, історичний контекст, тенденції, наслідки

➔ **Мета:** дослідження економічної природи глобалізації; виявлення сутності й особливостей перебігу її сучасного етапу; аналіз та характеристика глобалізаційних факторів. Структурування знань щодо тенденцій та протиріч розвитку глобалізації.

Методичні вказівки до виконання практичних завдань

При опрацюванні даної теми доцільно звернути увагу на різні підходи до вивчення сутності феномену «глобалізації», порівняти існуючі концепції та підходи. Потрібно зосередитися також на порівнянні різних поглядів на зародження даного процесу, його періодизацію.

Потрібно акцентувати увагу на виділенні основних тенденцій та протиріч глобалізаційного процесу. Чітко визначати позитивні та негативні прояви глобалізації. Розуміти та пояснювати різницю між її передумовами та чинниками.

Варто орієнтуватися в сценаріях розвитку людства та наслідках глобалізації для різних груп країн: розвинутих; тих, що розвиваються; слабо розвинених країн.

План

1. Сутність глобалізації.
2. Фактори глобалізації.
3. Наслідки глобалізації.
4. Етапи становлення глобалізації.
5. Тенденції і протиріччя, що спостерігаються у світі.

Основні терміни і поняття

Постіндустріалізм, інтернаціоналізація, міжнародна мікро- та макроінтеграція, транснаціоналізація, регіоналізація, глобалізація, глобальна економіка, глобальний економічний розвиток

Завдання для виконання на практичному занятті

? **Завдання 1.** Експрес-опитування. Дайте короткі відповіді на питання:

1. Що вивчає навчальна дисципліна «Сучасні тенденції глобалізації»?
2. У чому полягає сутність процесу глобалізації та які його прояви?
3. Що таке глобалістика і яка її мета? Чим зумовлено виникнення глобалістики як науки?
4. У чому полягає позитивний вплив глобалізації на світову економіку?
5. Які негативні наслідки мають глобалізаційні процеси для світової економіки?
6. Які методи досліджень використовують у глобальній економіці?
7. Які підходи до періодизації процесу глобалізації вам відомі?
8. Які основні тенденції спостерігаються зараз у світі?

9. Як проявляється глобалізація у вашому житті?

👉 **Завдання 2.** Пошук, аналіз та обговорення новин на тему: «Переваги та недоліки глобальних процесів в економіці».

👥 **Завдання 3.** Групове завдання.

Поділитися на 2 групи. Підготуватись до дискусії.

Перша група готує презентацію на тему «Глобалізація переважно позитивно впливає на економіку та веде до масового процвітання в майбутньому». Друга група готує презентацію на тему «Глобалізація переважно негативно впливає на економіку та веде до суттєвого занепаду в майбутньому».

Рекомендації для виконання:

У кожній групі має бути особа, яка виконує окреме завдання:

- хтось відповідає за збір інформації;
- хтось – за систематизацію тексту, із перетворенням його у таблиці, рисунки, схеми тощо;
- хтось – за її оформлення у вигляді презентації (використовуючи програми Power Point, Prezi тощо);
- хтось – за виступ із доповіддю.

Ролі розподіляються між студентами самостійно.

Вимоги до презентації:

Презентація повинна містити ілюстрації, графіки, статистичні дані. Текстом презентація не має бути перевантажена. Доповідачу слід пам'ятати, що аудиторія знаходиться в ролі «клієнта», увагою якого необхідно заволодіти. Регламент – 10 хвилин.

Рекомендації для ведення дискусії:

Після презентацій проводиться обговорення та обмін думками щодо того, чи глобалізація впливає переважно позитивно, або ж переважно негативно на економіку.

Пам'ятайте про правила ведення дискусії: не допускати перетворення дискусії у з'ясування особистих стосунків; можна переконувати, але не можна принижувати опонентів; зберігати спокій і врівноваженість у спорі; критикувати без роздратування і злості, але й не вибачатися за критику, тому що це не ознака ввічливості, а вияв невпевненості у своїй правоті; програвати і перемагати достойно; при поразці не сердитися, і не бути розгубленим; при перемозі залишатися спокійним і скромним; давати можливість опонентам «зберегти обличчя».

Регламент на виступи – 2 хвилини.

Наприкінці підведення підсумків.

👉 **Завдання 4.** Підготуйте одноосібну доповідь.

1. Глобалізація, її вплив на сучасну економіку.
2. Особливості сучасного етапу глобалізації.
3. Базові концепції, які характеризують історичні рамки глобалізації.
4. Школи сучасної глобалізації.

5. Трактування терміну «глобалізація» у дослідженнях вчених-глобалістів.

 Завдання 5. Прочитайте англійською мовою уривок зі статті «Economic Globalization – Pros and Cons (with Examples)» Written by Chris Drew (PhD), February 3 2024. URL: <https://helpfulprofessor.com/economic-globalization-examples-pros-cons/> [6]. Та дайте відповідь на питання англійською мовою.

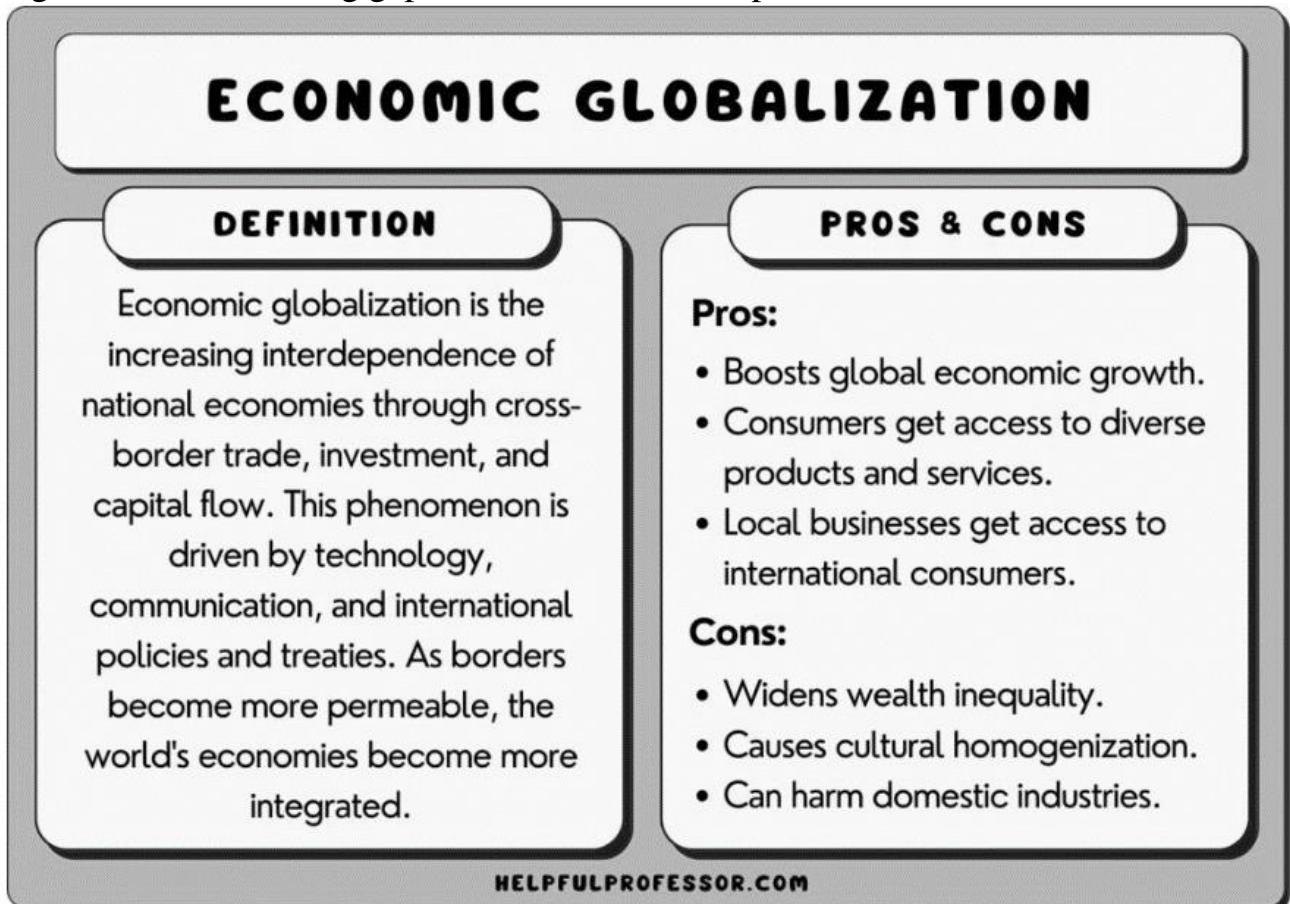
Economic globalization is one of 8 types of globalization. It refers to the ways in which global economies have become integrated through growing business, trade and financial interdependence.

Elements of economic globalization include:

- Rise of Multinational Corporations;
- Movement of Manufacturing Industries to Developing Nations;
- Growth of Financial Hub Cities in Developed Nations.

While we usually refer to modern examples of economic globalization (as it is more extreme than ever), the globalization of our economies has been going on for centuries. An example of this is the rise of the tea trade from India to England facilitated by the East India Company that was founded in 1600.

There have been both positive and negative effects of the economic integration of the world's economies. A positive is increased prosperity of the world overall. A negative is the widening gap between the rich and poor.

ECONOMIC GLOBALIZATION

DEFINITION

Economic globalization is the increasing interdependence of national economies through cross-border trade, investment, and capital flow. This phenomenon is driven by technology, communication, and international policies and treaties. As borders become more permeable, the world's economies become more integrated.

PROS & CONS

Pros:

- Boosts global economic growth.
- Consumers get access to diverse products and services.
- Local businesses get access to international consumers.

Cons:

- Widens wealth inequality.
- Causes cultural homogenization.
- Can harm domestic industries.

HELPFULPROFESSOR.COM

Definition & Simple Explanation

Economic globalization is the element of globalization concerned with how our economies have become increasingly interconnected. As our world has become more interconnected (thanks to faster movement of goods and people as well as high-speed telecommunications), businesses have made the most of this to engage in cross-border commerce.

Economic integration includes the integration of:

Goods – Including the production and sale of products and their parts across international borders.

Services – Including increased movement of labour and the growth of international service providers such as call centres moving overseas.

This integration sped up toward the second half of the 20th Century and its growth continues to this day.

Examples of Economic Globalization:

1. Rise of Multinational Corporations

Multinational corporations include Coca-Cola, McDonalds, Amazon and Google. Globalization of economies has often allowed multinational corporations to move to offshore tax havens and low-tax nations to minimize their tax responsibilities to society.

2. Internationalization of Capital Markets

The growing ease with which companies (and individuals) can move money overseas has led to international capital markets. In short, this means companies overseas can fund businesses all around the world. This was labelled by Arjun Appadurai as «financescapes».

Now, an entrepreneur can get cheap low-repayment funding from overseas to set up a business venture. Similarly, overseas buyers can flood a real estate market to buy up houses in international cities like Vancouver BC or Melbourne Australia. This can inflate housing prices for locals.

Similarly, Chinese industries have been quite aggressive in buying up farming land and industries around the world – which has led to some backlash from locals who feel as if local land should be owned by local people.

3. Movement of Manufacturing Overseas

The past few decades have seen massive closing-down of manufacturing industries in developed nations. Those industries have been moved offshore, such as to Mexico, Vietnam and China, where labour regulations are sometimes less stringent and wages are lower.

Now, if you look at the label on your clothing or electronics, you'll often see a «Made in China» label.

This has allowed us to get cheaper goods, but has led to backlash from activists who have seen entire industries for blue collar workers collapse in developed nations. Some could also claim the quality of the goods may be affected if manufactured in countries with lower quality standards.

4. Internationally Mobile Labour Forces

White collar jobs in finance, engineering and related industries have benefited from globalisation. Those with in-demand skills can find work across the world before

even stepping on an airplane and travel internationally for 12- to 36- month stints to conduct work overseas.

This concept of migration for work is not new. New world nations like the United States are built on movement of people seeking economic mobility. The major recent change has been the speed and ease with which this movement can happen for those with in-demand skills.

5. Rise of «Hub» Cities

As the globe's economies have become increasingly intertwined, nations have developed expertise in specific industries. This is known as the development of «economies of scale» and leads to improved productivity.

One consequence of this is that there are now hub cities around the world focused on particular industries. London is known as a finance hub, Los Angeles for technology (see also: technological globalization), and Seattle for aviation.

6. Worldwide Booms and Busts

A globalized economy means that each economy around the world is dependant on the success of others. Thus, a recession in one nation may have a flow-on effect and cause a recession in others. The Great Depression and the Global Financial Crisis are two examples where economic problems in one part of the world (such as the United States) can lead to economic woes all around the world.

Questions to discuss:

1. What types of globalization do you know?
2. When did the first TNCs appear and what did they do?
3. What examples of the movement of manufacturing overseas, international labor movement can you give?
4. How do you think the current recession in the world economy will affect different groups of countries?
5. What impact does the rise of «hub» cities have on the planet's environmental situation?

Тема 2. Економічна єдність світу і суб'єкти глобальної економіки

➔ **Мета:** дослідження сутності, основних характеристик та протиріч економічної єдності світу; виділення та визначення нових дієвих суб'єктів глобальної економіки, їх сильних та слабких сторін. Систематизація знань щодо закономірностей функціонування глобальної економіки.

Методичні вказівки до виконання практичних завдань

При опрацюванні даної теми доцільно звернути увагу на особливості визначення сутності глобальної економічної єдності світу, а також схожі та відмінні риси із поняттями «глобальна економіка» та «світова економіка». Потрібно зосередитися також на вивченні та систематизації основних закономірностей функціонування глобальної економіки.

Необхідно вивчити основні показники, які характеризують ступінь участі країни у процесі глобалізації, зокрема Індекс глобалізації КОФ та його складові, та розуміти, як ними користуватися і як їх інтерпретувати.

Варто знати та розуміти роль діючих суб'єктів глобальної економіки в економічній єдності світу, розуміти, як трансформувалися їхні цілі та конкурентні переваги. Орієнтуватися в позиціях розвинених, слабо розвинених країн, а також країн, що розвиваються у глобальній економіці.

План

1. Сутність, напрямки та характеристика глобальної економічної єдності світу.
2. Закономірності функціонування глобальної економіки.
3. Індекс глобалізації КОФ та його складові.
4. Суб'єкти глобальної економіки.
5. Трансформація ролі держави в сучасних умовах.

Основні терміни і поняття

Глобальна економічна єдність, глобальна конкурентоспроможність, глобальний економічний розвиток, індекс глобалізації КОФ, індекс економічної глобалізації КОФ, індекс політичної глобалізації КОФ, індекс соціальної глобалізації КОФ, суб'єкти глобальної економіки, індивідуальні суб'єкти глобальної економіки, держава, кластери, регіональні блоки, міжнародні організації, глобальні інформаційні мережі.

Завдання для виконання на практичному занятті

? Завдання 1. Експрес-опитування. Дайте короткі відповіді на питання:

1. Яка сутність економічної єдності світу?
2. Які основні напрями глобалізаційних процесів вам відомі?
3. Наведіть джерела конкурентоспроможності у глобальній економіці.
4. Які фундаментальні трансформації відбуваються в сучасній економічній єдності світу?
5. Що таке індекс глобалізації КОФ?
6. Які складові індексу глобалізації КОФ вам відомі?
7. Перелічіть основні суб'єкти глобальної економіки. Яку роль вони виконують у світі?
8. Між якими країнами або групами країн виникають протиріччя? Що є чинниками їхнього виникнення?

 Завдання 2. Пошук, аналіз та обговорення новин на тему: «Сучасні глобальні міста: особливості їх розвитку та значення для глобальної економіки».

 Завдання 3. Групове завдання.

Поділитися на 2 групи. Підготуватись до дискусії.

Перша група готує презентацію на тему «Країни Глобального Півдня як нові важливі суб'єкти глобальної економіки». Друга група готує презентацію на тему «Найменш розвинені країни Глобального Півдня перетворилися на об'єкти глобальної економіки».

Рекомендації для виконання:

У кожній групі має бути особа, яка виконує окреме завдання:

- хтось відповідає за збір інформації;
- хтось – за систематизацію тексту, із перетворенням його у таблиці, рисунки, схеми тощо;
- хтось – за її оформлення у вигляді презентації (використовуючи програми Power Point, Prezi тощо);
- хтось – за виступ із доповіддю.

Ролі розподіляються між студентами самостійно.

Вимоги до презентації:

Пам'ятайте, що презентація повинна містити ілюстрації, графіки, статистичні дані. Текстом презентація не має бути перевантажена. Доповідач має пам'ятати, що увагою аудиторії необхідно заволодіти. Регламент 10 хвилин.

Рекомендації для ведення дискусії:

Після презентацій проводиться обговорення та обмін думками щодо того, як змінилася роль країн Глобального Півдня в умовах глобалізації. Під час обговорення врахуйте: історичний контекст, ресурсний потенціал країн, нерівність у розвитку країн по африканському континенту, взаємозв'язки з різними групами країн.

Пам'ятайте про правила ведення дискусії: не допускати перетворення дискусії у з'ясування особистих стосунків; можна переконувати, але не можна принижувати опонентів; зберігати спокій і врівноваженість у спорі; критикувати без роздратування і злості, але й не вибачатися за критику, тому що це не ознака ввічливості, а вияв невпевненості в своїй правоті; програвати і перемагати достойно; при поразці не сердитися, і не бути розгубленим; при перемозі залишатися спокійним і скромним; давати можливість опонентам «зберегти обличчя».

Регламент на виступи – 2 хвилини.

Наприкінці підведення підсумків.

🌐* **Завдання 4.** Підготуйте одноосібну доповідь.

1. Економічна єдність світу: сутність, напрямки, характеристика.
2. Історія розробки та характеристика Індексу глобалізації КОФ, його складових.
3. Нерівномірність забезпечення національних економік ресурсами глобального розвитку.

🌐 **Завдання 5.** Прочитайте англійською мовою уривок зі звіту «Oxford Economics. Global Cities Index 2024». URL: <https://static.poder360.com.br/2024/05/oxford-economics-cidades-mai2024.pdf> [7]. Та дайте відповідь на питання англійською мовою.

Cities are the driving force behind our global economy. They are the engines for national economic growth, centres for education and innovation, and seats of political power. In 2023, the 1,000 largest cities in the world accounted for 60% of global GDP and over 30% of the world's population—and the importance of cities will only continue to grow in the future.

In the decade preceding the Covid-19 outbreak, 70% of cities outperformed their respective countries in terms of either GDP or employment growth. But beyond economic strength, cities lead in other domains as well. They tend to have more educated populations and better access to services, as compared to their countries as a whole.

This is not just a regional or high-income country story though. Oxford Economics' 1,000 Global Cities are located across the world, in both advanced and developing countries. Metropolitan areas in 163 countries are represented in our 1,000 Global Cities, and the phenomena described above are present in cities in every region of the world, across income levels.

The importance of cities is well documented, but comparing metropolitan areas in different countries and regions can be challenging due to disparities in data collection and inherent structural differences across cities. Nonetheless, assessing the relative strengths and importance of cities around the world is valuable for businesses, academics, and policymakers alike to be able to make informed decisions. Hence, these comparisons must consider more than just economic output or growth; there are several dimensions that can make a city attractive to residents and investors. To solve this issue, we are launching the Oxford Economics Global Cities Index.

The Oxford Economics Global Cities Index

We have developed our Global Cities Index to provide a holistic assessment of the 1,000 largest cities in the world. Leveraging our economic data, and supplemented by other publicly available datasets, the index allows us to directly compare cities around the world on a range of metrics.

The index contains five categories: Economics, Human Capital, Quality of Life, Environment, and Governance, which are aggregated to create an overall score for each city.

Each category is comprised of multiple indicators (four to six, depending on the category), which aim to address some of the most important considerations within their respective categories. As a result, the Global Cities Index provides a more complete comparison of cities, by ranking them not just on their economic performance, but considering other important factors that influence their relative strengths. With a total of 1,000 cities and 27 indicators included, our truly global and multidimensional coverage allows us to provide a remarkable breadth and depth to the Global Cities Index.

Questions to discuss:

1. What is the purpose of Global Cities Index?
2. What categories the Index contains?
3. What are top 10 cities overall in the Global Cities Index?

Тема 3. Стійкий розвиток глобальної економіки та глобальні проблеми людства

➔ **Мета:** дослідження сутності та основних характеристик сучасних теорій стійкого розвитку глобальної економіки. Аналіз перебігу та виявлення шляхів вирішення світових фінансових криз. Структурування та систематизація знань щодо появи та вирішення глобальних проблем людства.

Методичні вказівки до виконання практичних завдань

При опрацюванні даної теми доцільно звернути увагу на підходи до класифікації глобальних проблем людства, визначення їх сутності. Потрібно зосередитися також на порівнянні різних поглядів щодо шляхів їх вирішення.

Необхідно вивчити теоретичні основи концепцій стійкого розвитку, зеленої економіки, нульового зростання, циркулярної економіки; розглянути їх схожі та відмінні риси.

Варто засвоїти сутність світових фінансових криз, масштаб їх поширення, історичні аспекти, методи та інструменти протидії.

План

1. Глобальні проблеми людства: сутність та критерії віднесення.
2. Класифікація глобальних проблем людства.
3. Перспективи та шляхи вирішення глобальних проблем людства.
4. Теоретичні основи стійкого розвитку.
5. Сучасні теорії стійкого розвитку еколого-економічних систем.
6. Екологічна Конституція Землі.
7. Світові фінансові кризи.

Основні терміни і поняття

Глобальні проблеми людства, демографічні проблеми, продовольчі проблеми, екологічні проблеми, енергетично-сировинні проблеми, проблеми миру й озброєння, Римський клуб, сталий (стійкий) розвиток, економічний розвиток, економічне зростання, зелена економіка, циркулярна економіка.

Завдання для виконання на практичному занятті

? Завдання 1. Експрес-опитування. Дайте короткі відповіді на питання:

1. Які основні глобальні проблеми людства існують?
2. За якими критеріями ту, чи іншу проблему можна віднести до глобальної?
3. У чому полягають глобальні демографічні проблеми людства?
4. Розкрийте глобальні продовольчі проблеми людства?
5. Чому глобальні екологічні проблеми важливі для розвитку економіки?
6. Яка сутність енергетично-сировинних проблем людства?
7. Чому проблеми миру і озброєння продовжують бути актуальними у XXI ст.?
8. Які основні шляхи вирішення глобальних проблем світу вам відомі?
9. Що собою являє сталий економічний розвиток та стале економічне зростання?
10. Які основні задачі Римського клубу?
11. Що може бути фактором економічного зростання?
12. Які ключові принципи сталого розвитку організації вам відомі?

13. Які існують рушійні сили та перешкоди на шляху до сталого екологічно збалансованого розвитку?

14. Що таке циркулярна економіка?

 Завдання 2. Пошук, аналіз та обговорення новин на тему: «Сучасне загострення глобальних проблем людства».

 Завдання 3. Групове ситуаційне завдання.

1. **Ситуація.** Відома корпорація із видобутку сланцевого газу планує розробку нових покладів сланцевого газу та будівництво заводу на території, що межує із населеним пунктом. Місцевих мешканців турбують проблеми з екологією, які можуть виникнути при видобуванні сланцевого газу. Проте, нове виробництво зможе надати для мешканців можливості кращого працевлаштування та знизити економічну й соціальну напругу на цій території.

2. **Завдання.** Поділитися на 2 групи. Перша група буде представляти інтереси «місцевих мешканців», друга – «представників бізнесу». Першій групі потрібно увійти в роль «місцевих мешканців» та виділити всі незручності й проблеми, що можуть виникнути із будівництвом заводу. Друга група зі сторони «представників бізнесу» повинна надати відповіді на всі претензії, щоб запевнити мешканців, що ці проблеми будуть вирішені.

3. **Підготуватись до дискусії.** Результатом повинно стати взаємоузгоджене рішення, яке б враховувало три аспекти сталого розвитку «економіка-соціум-екологія».

Рекомендації для ведення дискусії:

На пошук та підбір аргументів виділяється 5 хвилин. Пам'ятайте про правила ведення дискусії: не допускати перетворення дискусії у з'ясування особистих стосунків; можна переконувати, але не можна принижувати опонентів; зберігати спокій і врівноваженість у спорі; критикувати без роздратування і злості, але й не вибачатися за критику, тому що це не ознака ввічливості, а вияв невпевненості у своїй правоті; програвати і перемагати достойно; при поразці не сердитися, і не бути розгубленим; при перемозі залишатися спокійним і скромним; давати можливість опонентам «зберегти обличчя».

Регламент на виступи – 2 хвилини.

4. Наприкінці підведення підсумків. Результати оформіть у вигляді таблиці 1.

Таблиця 1 – Результати перемовин

Проблеми (незручності), що можуть виникнути у зв'язку із будівництвом	Відповідь представників бізнесу	Взаємоузгоджене рішення стосовно даної проблеми

 Завдання 4. Підготуйте одноосібну доповідь.

1. Основи сучасної парадигми сталого розвитку.

2. Рушійні сили та перешкоди на шляху до сталого екологічно збалансованого розвитку.
3. Зелена економіка як сучасна модель переходу до сталого розвитку в умовах глобалізації.
4. Перспективи розвитку циркулярної економіки в ЄС
5. Основні види глобальних проблем людства.
6. Глобальні диспропорції та асиметрії економічного розвитку.

Тема 4. Міжнародна економічна інтеграція. Тенденції інтеграції і дезінтеграції

➔ **Мета:** дослідження природи економічної інтеграції; виявлення сутності й особливостей її перебігу в різних регіонах світу; аналіз та характеристика основних етапів міжнародної економічної інтеграції. Структурування і систематизація знань щодо тенденцій інтеграції та дезінтеграції.

Методичні вказівки до виконання практичних завдань

При опрацюванні даної теми доцільно звернути увагу на сутність, передумови й цілі міжнародної економічної інтеграції; порівняти як вона впливає на «сильні» та «слабкі» країни, а також на старі й нові країни-члени інтеграційних утворень. Потрібно дослідити весь спектр наявних позитивних й негативних ефектів.

Окремо варто виділити та охарактеризувати основні етапи міжнародної економічної інтеграції (зона вільної торгівлі, спільний ринок, економічний та політичний союзи). Необхідно проаналізувати наявні у світі інтеграційні утворення, чітко розуміти до якого етапу інтеграції вони відносяться.

Також належну увагу потрібно приділити вивченню дезінтеграційних процесів, зокрема проаналізувати природу, особливості й наслідки Брексіту.

План

1. Сутність, передумови, цілі міжнародної економічної інтеграції.
2. Основні етапи міжнародної економічної інтеграції.
3. Економічні ефекти міжнародної економічної інтеграції.
4. Тенденції інтеграції і дезінтеграції.

Основні терміни і поняття

Інтеграція, дезінтеграція, зона вільної торгівлі, митний союз, спільний ринок, економічний і політичний союз, євро, ефект створення торгівлі, ефект відхилення торгівлі.

Завдання для виконання на практичному занятті

? **Завдання 1.** Експрес-опитування. Дайте короткі відповіді на питання:

1. У чому полягає економічна інтеграція?
2. Розкрийте передумови і цілі економічної інтеграції.

3. Охарактеризуйте основні етапи економічної інтеграції. Що в них спільного і в чому різниця?
4. Наведіть приклади інтеграційних угруповань у різних частинах світу.
5. Яку мету переслідують країни при створенні зони вільної торгівлі, митного союзу, спільного ринку?
6. Які типи економічних ефектів виникають при створенні митного союзу?
7. Чим визначається зростання або падіння рівня добробуту в результаті створення митного союзу?
8. Опишіть взаємозв'язок інтеграції і дезінтеграції.
9. Охарактеризуйте сучасний стан міжнародного економічного співробітництва України з іншими країнами світу.
10. Які проблеми виникають на шляху інтеграції України в міжнародний економічний простір?
11. Розкрийте основні напрями ефективної інтеграції України в міжнародний економічний простір.

 Завдання 2. Пошук, аналіз та обговорення новин на тему: «Розширення Європейського Союзу: наслідки для членів та перспективи для майбутніх учасників».

 Завдання 3. Групове завдання.

1. Поділитися на 2 групи. Підготуватись до дискусії. Перша група готує презентацію на тему «Інтеграція приносить багато позитивних ефектів країнам-учасникам». Друга група готує презентацію на тему «Інтеграція відкриває перед новими країнами-учасниками багато негативних ефектів».

Рекомендації для виконання:

У кожній групі має бути особа, яка виконує окреме завдання:

- хтось відповідає за збір інформації;
- хтось – за систематизацію тексту, із перетворенням його у таблиці, рисунки, схеми тощо;
- хтось – за її оформлення у вигляді презентації (використовуючи програми Power Point, Prezi тощо);
- хтось – за виступ із доповіддю.

Ролі розподіляються між студентами самостійно.

Вимоги до презентації:

Пам'ятайте, що презентація повинна містити ілюстрації, графіки, статистичні дані. Текстом презентація не має бути перевантажена. Доповідач має пам'ятати, що увагою аудиторії необхідно заволодіти. Регламент 10 хвилин.

Рекомендації для ведення дискусії:

Після презентацій проводиться обговорення та обмін думками щодо того, наскільки інтеграція може бути корисною або шкідливою для економіки країни, і чи є важливим баланс між цими аспектами.

Пам'ятайте про правила ведення дискусії: не допускати перетворення дискусії у з'ясування особистих стосунків; можна переконувати, але не можна принижувати опонентів; зберігати спокій і врівноваженість у спорі; критикувати без роздратування і злості, але й не вибачатися за критику, тому що це не ознака ввічливості, а вияв невпевненості у своїй правоті; програвати і перемагати достойно; при поразці не сердитися, і не бути розгубленим; при перемозі залишатися спокійним і скромним; давати можливість опонентам «зберегти обличчя».

Регламент на виступи – 2 хвилини.

Наприкінці підведення підсумків і визначення ролі інтеграційних об'єднань у сучасній світовій економіці, валютній системі і можливих шляхів оптимізації їхнього впливу на країни-учасниці.

📌 **Завдання 4.** Підготуйте одноосібну доповідь.

1. Сутність, передумови, цілі міжнародної економічної інтеграції на прикладі Євросоюзу.

2. Основні етапи міжнародної економічної інтеграції. Чому не всі інтеграційні об'єднання досягають етапу економічного і політичного союзу?

3. Позитивні та негативні ефекти міжнародної економічної інтеграції для «сильних» та «слабких» країн.

4. Брексит як основний приклад дезінтеграції у світі. Що втратили країни-члени ЄС, які переваги отримала Великобританія?

Тема 5. Транснаціональні корпорації та банки як провідні сили глобальних економічних трансформацій

➔ **Мета:** дослідження сутності та характеристик глобальних корпорацій (транснаціональний, багатонаціональних, міжнародних тощо); аналіз етапів їхнього становлення у світі. Систематизація знань щодо галузевої приналежності глобальних корпорацій.

📖 Методичні вказівки до виконання практичних завдань

При опрацюванні даної теми доцільно звернути увагу на вивчення сутності феномену «транснаціональних, глобальних корпорацій», виділити їх основні характеристики та відмінні риси від національних підприємств, держав. Потрібно зосередитися також на дослідженні основних етапів їхнього розвитку та поширення.

Потрібно акцентувати увагу на аналізі галузевої структури діяльності глобальних корпорацій, їхнього рейтингування за різними критеріями та підходами.

📁 План

1. Транснаціональні корпорації (ТНК): сутність та характеристики.
2. Етапи становлення та розвитку ТНК у світі.
3. Галузева структура діяльності ТНК.

4. Рейтинги найбільших ТНК світу.

Основні терміни і поняття

Глобальний бізнес, транснаціональна корпорація (ТНК), багатонаціональна корпорація (БНК), міжнародна корпорація (МНК), глобальна корпорація (ГК), глобальне підприємництво, країна-реципієнт, країна-базування, корпоративний глобалізм.

Завдання для виконання на практичному занятті

? Завдання 1. Експрес-опитування. Дайте короткі відповіді на питання:

1. Розкрийте сутність, характерні риси ТНК.
2. Охарактеризуйте основні підходи до виникнення ТНК та розкрийте їх еволюцію.
3. Назвіть форми підприємств з іноземними інвестиціями. В чому полягають їх відмінності?
4. Розкрийте позитивні і негативні наслідки ТНК для країн базування.
5. Який вплив чинять ТНК на приймаючі країни?
6. Чим зумовлено збільшення впливу ТНК на глобальну економіку?
7. Охарактеризуйте сучасний стан і тенденції розвитку ТНК.
8. У чому полягає наукова діяльність ТНК? Розкрийте її значення.
9. Які особливості фінансової діяльності ТНК?
10. Охарактеризуйте політичну та воєнну сфери діяльності ТНК

🔊 Завдання 2. Пошук, аналіз та обговорення новин на тему: «Вплив санкцій на діяльність МНК».

👥 Завдання 3. Групове завдання. Проведення дискусії.

Перша група готує презентацію на тему «Проблема конфліктів та соціальної нерівності як наслідок діяльності МНК в країнах-реципієнтах». Друга група готує презентацію на тему «Приплив іноземних інвестицій та розвиток місцевого бізнесу як наслідок діяльності МНК в країнах-реципієнтах».

Рекомендації для виконання:

У кожній групі має бути особа, яка виконує окреме завдання:

- хтось відповідає за збір інформації;
- хтось – за систематизацію тексту, із перетворенням його у таблиці, рисунки, схеми тощо;
- хтось – за її оформлення у вигляді презентації (використовуючи програми Power Point, Prezi тощо);
- хтось – за виступ із доповіддю.

Ролі розподіляються між студентами самостійно.

Вимоги до презентації:

Пам'ятайте, що презентація повинна містити ілюстрації, графіки, статистичні дані. Текстом презентація не має бути перевантажена. Доповідач має пам'ятати, що увагою аудиторії необхідно заволодіти. Регламент 10 хвилин.

Рекомендації для ведення дискусії:

Після презентацій проводиться обговорення та обмін думками щодо того, чи діяльність МНК приносить користь або шкоду для країни-реципієнта.

Пам'ятайте про правила ведення дискусії: (не допускати перетворення дискусії у з'ясування особистих стосунків; можна переконувати, але не можна принижувати опонентів; зберігати спокій і врівноваженість у спорі; критикувати без роздратування і злості, але й не вибачатися за критику, тому що це не ознака ввічливості, а вияв невпевненості у своїй правоті; програвати і перемагати достойно. При поразці не сердитися, і не бути розгубленим; при перемозі залишатися спокійним і скромним; давати можливість опонентам «зберегти обличчя»).

Регламент на виступи – 2 хвилини. Наприкінці підведення підсумків, визначення ролі МНК у сучасній світовій економіці, валютній системі, оцінка чистого виграшу від діяльності МНК.

📌 **Завдання 4.** Підготуйте одноосібну доповідь.

1. Транснаціональні, міжнародні корпорації (ТНК, МНК) – характерні суб'єкти глобальної економіки.
2. Еволюція транснаціональних корпорацій, позитивні і негативні наслідки функціонування.
3. Політична, наукова, фінансова та воєнна сфери діяльності транснаціональних корпорацій.
4. Особливості діяльності транснаціональних корпорацій на вітчизняному ринку в умовах війни.

🌐 **Завдання 5.** Прочитайте англійською мовою уривок з книги «International Economics. Theory & Policy. Eleventh Edition. Global Edition». Written by Paul R. Krugman, Maurice Obstfeld, Marc J. Melitz. URL: https://eclass.duth.gr/modules/document/file.php/OPE01137/International%20trade%20_%20theory%20%26%20policy%20%28%20PDFDrive%20%29.pdf [8]. Та дайте відповідь на питання англійською мовою.

When a U.S. consumer purchases the new (at the time of writing) iPhone 7 (32 GB) from Apple, this transaction is recorded as a \$225 import from China (where the iPhone is assembled and tested). That is the total manufacturing cost of this unit. Of course, this consumer will pay much more than that for the phone (the unsubsidized price is \$649). This difference is not a pure profit for Apple as it covers the cost of Apple's U.S. workforce involved in the marketing, design, and engineering for the phone (Apple employs over 50,000 nonretail workers in addition to the 26,000 workers in their retail stores). Given the dozens of millions of iPhones bought by U.S. consumers, the \$225 per phone import price represents billions of dollars worth of imports from China that contributes to the large trade deficit between the United States and China. This bilateral trade deficit (totaling \$305 billion in 2015) accounts for 60 percent of the overall U.S. trade deficit (in goods and services) with the rest of the world and is prominently featured in the press and by politicians (often as a sign of unfair trade practices).

However, the rise in offshoring makes these aggregate statistics very misleading. Take the iPhone example. Of the \$225 total cost, only \$5 represents assembly and testing

costs (performed in China). The remaining \$220 represents the iPhone's component costs, which are overwhelmingly produced outside of China. The manufacturing of these components is spread throughout Asia (Korea, Japan, and Taiwan are the largest suppliers), Europe, and the Americas. This last region includes 75 sites in the United States that contribute to the production of iPhone components and employ 257,000 U.S. workers. And many of the component producers outside the United States employ U.S. researchers and engineers. For example, the Korean company Samsung—one of the largest suppliers of iPhone components (by value)—operates research facilities in Texas and California that employ several thousand workers.

Thus, the reported U.S. iPhone imports from China actually represent imports from many other countries—including the United States—that export iPhone components to China. This entails a decomposition of the \$225 gross import cost by value added based on location (the country where the value was added). Using this more accurate measure of trade at value added, only a tiny fraction of the \$225 import cost represents an import from China. The billions worth of U.S. iPhone imports from China therefore grossly inflate the true value of the bilateral deficit between the two countries.

A similar decomposition from gross value to value added can be performed for all U.S. trade (exports and imports) with all of its trading partners. These bilateral trade flows and trade deficits can then be converted from gross value (the way they are typically reported) to value added. This accounting change leaves the overall U.S. trade deficit (with the rest of the world) unchanged, but can drastically affect the measures of the bilateral trade deficits across various trading partners. And the measure of bilateral trade deficit with China is the most profoundly affected: A recent paper calculates that the true bilateral deficit between the United States and China (at value added) is roughly half of the reported bilateral trade deficit based on gross value. Conversely, the trade deficits with Germany, Japan, and Korea are magnified when measured as value added, because those countries manufacture many of the components that are assembled in China and then imported as final goods into the United States.

In a world where production chains increasingly stretch around the world, measures of bilateral trade deficits based on standard trade flows (at gross value) are quickly losing their relevance.

Questions to discuss:

1. With the help of information from the abstract describe the role of offshoring in current economy.
2. Explain, why it becomes difficult to measure the bilateral trade deficits?
3. Estimate the scale of supply chains operated by MNCs.

Тема 6. Система критики глобалізації.

Альтерглобалізм: сутність і базова програма

➔ **Мета:** дослідження сутності, основних характеристик та проявів альтерглобалізму; вивчення історії становлення даної течії, поглядів її основних представників. Систематизувати знання щодо наявних наукових шкіл критики глобалізації.

Методичні вказівки до виконання практичних завдань

При опрацюванні даної теми доцільно звернути увагу на наявні наукові течії та школи, які критикують глобалізаційні процеси та намагаються ним протистояти.

Вивчаючи альтерглобалізм потрібно зосередитися на вивченні особливостей зародження та історичного розвитку даного явища, порівняти його різні напрями (трансформістський (поміркований, реформістський) напрям та руйнівний напрям).

Варто розглянути роботи представників альтерглобалізму, систематизувати їхні погляди та ідеї.

Окремо необхідно проаналізувати діяльність АТТАК («Асоціації за оподаткування трансакцій»).

План

1. Система критики глобалізації.
2. Історія розвитку та становлення ідеології альтерглобалізму.
3. Представники альтерглобалізму: ідеї та погляди.
4. Мета та основні напрями альтерглобалізму.
5. Програми альтерглобалізму.

Основні терміни і поняття

Альтерглобалізм, антиглобалізм, трансформістський (поміркований, реформістський) напрям, руйнівний напрям альтерглобалізму, «глобальне село», Маастрихтський договір європейських країн, АТТАК.

Завдання для виконання на практичному занятті

? Завдання 1. Експрес-опитування. Дайте короткі відповіді на питання:

1. У чому полягає сутність критики глобалізації?
2. Що спричинило виникнення антиглобалістських рухів?
3. Назвіть основні переваги та недоліки глобалізації.
4. Назвіть основні напрямки антиглобалістського руху.
5. У чому полягає сутність терміну «альтерглобалізм»?
6. Які основні цілі та завдання альтерглобалістів?
7. Назвіть види діяльності антиглобалістського руху.
8. Організація АТТАК: основні цілі та завдання.
9. Історія розвитку альтерглобалізму.
10. У чому полягає сутність програми альтерглобалізму?

👉 Завдання 2. Пошук, аналіз та обговорення новин на тему: «Сучасні акції альтерглобалістів: їх вимоги, пропозиції та наслідки».

👥 Завдання 3. Групове завдання. Проведення дискусії.

Перша група готує презентацію на тему «Дії альтерглобалістів не зможуть протидіяти загальносвітовому поширенню глобалізаційних процесів». Друга

група готує презентацію на тему «Альтерглобалісти підривають течію глобалізаційних процесів як вода точить каміння».

Рекомендації для виконання:

У кожній групі має бути особа, яка виконує окреме завдання:

- хтось відповідає за збір інформації;
- хтось – за систематизацію тексту, із перетворенням його у таблиці, рисунки, схеми тощо;
- хтось – за її оформлення у вигляді презентації (використовуючи програми Power Point, Prezi тощо);
- хтось – за виступ із доповіддю.

Ролі розподіляються між студентами самостійно.

Вимоги до презентації:

Пам'ятайте, що презентація повинна містити ілюстрації, графіки, статистичні дані. Текстом презентація не має бути перевантажена. Доповідач має пам'ятати, що увагою аудиторії необхідно заволодіти. Регламент 10 хвилин.

Рекомендації для ведення дискусії:

Після презентацій проводиться обговорення та обмін думками щодо ролі течії альтерглобалізму в сучасному світі.

Пам'ятайте про правила ведення дискусії: (не допускати перетворення дискусії у з'ясування особистих стосунків; можна переконувати, але не можна принижувати опонентів; зберігати спокій і врівноваженість у спорі; критикувати без роздратування і злості, але й не вибачатися за критику, тому що це не ознака ввічливості, а вияв невпевненості у своїй правоті; програвати і перемагати достойно. При поразці не сердитися, і не бути розгубленим; при перемозі залишатися спокійним і скромним; давати можливість опонентам «зберегти обличчя»).

Регламент на виступи – 2 хвилини. Наприкінці підведення підсумків та обмін думками щодо того, чи зможуть альтерглобалісти зупинити поширення глобалізації.

❁ **Завдання 4.** Підготуйте одноосібну доповідь за питаннями плану теми 6.

Проаналізуйте вплив антиглобалістських рухів на економіку конкретної країни. Кроки до виконання:

- Обрати країну для дослідження.
- Зібрати інформацію про антиглобалістські рухи в обраній країні.
- Проаналізувати вплив цих рухів на економіку країни.
- Підготувати доповідь, де б розглядалися аргументи антиглобалістів і їх вплив на макроекономічні показники.

Тема 7. Глобальні ринки: становлення, функціонування, класифікація, проблеми розвитку

➔ **Мета:** дослідження особливостей становлення та розвитку глобальних ринків (товарів, послуг, капіталів, праці); вивчення основних законів та

механізмів їх функціонування. Систематизувати знання щодо сучасних проблем розвитку глобальних ринків.

Методичні вказівки до виконання практичних завдань

При опрацюванні даної теми доцільно розкрити сутність, напрями та етапи інтернаціоналізації міжнародної торгівлі. Особливу увагу потрібно звернути на дослідження та аналіз особливостей становлення, функціонування та розвитку глобальних ринків (товарів, послуг, капіталів, праці).

Окремо необхідно проаналізувати та узагальнити наявні проблеми розвитку глобальних ринків, зупиняючись на розкритті впливу військових конфліктів, міжнародних санкцій тощо.

План

1. Інтернаціоналізація: сутність, напрями, етапи.
2. Особливості функціонування сучасних глобальних ринків:
 - 2.1. Глобалізація товарних ринків.
 - 2.2. Глобалізація ринку послуг.
 - 2.3. Глобальний ринок капіталів і його сегменти.
 - 2.4. Глобальний ринок праці.
3. Проблеми розвитку глобального ринку.

Основні терміни і поняття

Глобальний ринок, глобальний попит, глобальна пропозиція, глобальна ціна, глобальна конкуренція, інфраструктура глобального ринку, глобальний товарний ринок, глобальний ринок послуг, диверсифікація послуг, аутсорсінг, аутстафінг, консалтинг, коучінг, глобальний ринок капіталів, глобальний ринок праці.

Завдання для виконання на практичному занятті

? Завдання 1. Експрес-опитування. Дайте короткі відповіді на питання:

1. Скільки етапів розвитку інтернаціоналізації господарського життя виділяють?
2. Визначте напрями інтернаціоналізації господарського життя.
3. Охарактеризуйте міжнародний поділ праці та його структуру.
4. З'ясуйте основні форми міжнародної спеціалізації виробництва.
5. У чому полягає зміст глобалізації товарних ринків?
6. Які причини та фактори глобалізації товарних ринків?
7. Як формується глобальний попит і пропозиція на товарних ринках?
8. Які види послуг стали пропонуватися на глобальному ринку?
9. Охарактеризуйте глобальний ринок капіталів.
10. Які сегменти глобального ринку капіталів вам відомі?
11. Назвіть особливості ринку робочої сили.
12. Виділіть основні проблеми розвитку глобальних ринків.

👉 **Завдання 2.** Пошук, аналіз та обговорення новин на тему: «Демографічні проблеми у світі та їх вплив на ринок робочої сили».

👥 **Завдання 3.** Групове завдання. Мозковий штурм: «Які нові види послуг представлені на міжнародному ринку?».

Рекомендації для виконання:

«Мозковий штурм» – це спільне розв’язання творчої проблеми, яке забезпечується особливими технологіями його проведення; спрямований на активізацію творчої думки з використанням засобів, які знижують критичність і самокритичність людини, а отже, підвищують її впевненість у собі й готовність до творчого пошуку. Під час «мозкового штурму» на першому його етапі – генерації ідеї – кожний учасник вільно висвітлює свої пропозиції щодо вирішення поставленого завдання протягом 5 хвилин. Ця форма обговорення базується цілковито на дотриманні учасниками загальноприйнятих етичних норм. На першому етапі обговорення критика повністю забороняється. А відтак усі учасники можуть спокійно висловлювати свої думки.

Потрібно враховувати, що не всі послуги можуть бути такими, якими торгують на міжнародних ринках, або ж ставати такими лише за певних умов. Під час мозкового штурму забороняється оцінювати та знецінювати запропоновані ідеї.

📌 **Завдання 4.** Підготуйте одноосібну доповідь.

1. Інтернаціоналізація світового відтворювального процесу.
2. Глобальний ринок: сутність, структура та механізми функціонування.
3. Структурні елементи глобальних товарних ринків: попит, пропозиція, ціна.
4. Особливості формування глобального попиту і пропозиції на ринках товарів; глобальна інфраструктура у сфері товарного обміну.
5. Механізм функціонування глобального ринку послуг. Фактори та засоби демократизації умов надання послуг на глобальному ринку.
6. Сучасна диверсифікація послуг в глобальній економіці.
7. Механізм функціонування глобального ринку капіталів.
8. Глобальний ринок праці та механізми його функціонування.
9. Проблеми розвитку глобальних ринків в умовах глобалізації.

Тема 8. Регулятивні механізми глобальної економіки

➔ **Мета:** дослідження особливостей формування та функціонування регулятивних механізмів глобальної економіки; вивчення основних напрямів регулювання діяльності національних економік. Систематизувати знання щодо діяльності ключових міжнародних організацій.

📖 Методичні вказівки до виконання практичних завдань

При опрацюванні даної теми доцільно розкрити особливості формування та напрями глобальної системи регулювання світогосподарських відносин.

Особливу увагу потрібно звернути на дослідження та аналіз діяльності міжнародних інститутів глобального регулювання світової економіки, а також на протиріччя їхньої діяльності.

Окремо необхідно проаналізувати та виділити особливості діяльності СОТ, як основного регулятора міжнародних торговельних відносин.

План

1. Формування глобальної системи регулювання світогосподарських відносин.
2. Напрями макроекономічного регулювання національних економік.
3. Міжнародні інститути глобального регулювання світової економіки.
4. Головні протиріччя і проблеми глобального регулювання економіки.
5. Міжнародна регулююча система СОТ та її роль у розвитку глобальної економіки.

Основні терміни і поняття

Глобальна система регулювання, міжнародний інститут регулювання, СОТ (Світова організація торгівлі), ГАТТ (Генеральна угода про торгівлю товарами), ГАТС (Генеральна угода про торгівлю послугами), МВФ (Міжнародний валютний фонд), СБ (Світовий банк), МБРР (Міжнародний банк реконструкції та розвитку), ШОС (Шанхайська організація співробітництва), глобальна економічна політика, суб'єкти глобальної економічної політики, об'єкти глобальної економічної політики, міжнародна організація, неурядові організації, неформальні клуби.

Завдання для виконання на практичному занятті

? Завдання 1. Експрес-опитування. Дайте короткі відповіді на питання:

1. Які основні причини виникнення потреби в глобальному регулюванні світової економіки?
2. Які інструменти макроекономічного регулювання використовуються національними економіками для досягнення сталого розвитку?
3. Які міжнародні інститути виконують роль регуляторів глобальної економіки?
4. Які завдання ставлять перед собою міжнародні регуляторні інститути?
5. Які світові фінансові організації регулюють ринок капіталів?
6. Які основні протиріччя і проблеми пов'язані з глобальним регулюванням економіки і як вони впливають на світову економіку?
7. Які переваги та недоліки міжнародної регулюючої системи СОТ?
8. Яка роль СОТ у розвитку глобальної економіки?
9. Яка роль МВФ у регулюванні глобального ринку капіталів?
10. У чому особливості діяльності МБРР?

🔍 Завдання 2. Пошук, аналіз та обговорення новин на тему: «Торговельні війни у світі та роль СОТ».

Завдання 3. Групове завдання. Доповідь-презентація.

Поділіться на 2 групи та оберіть одну із запропонованих тем:

- Криза прийняття та ефективності практичної імплементації рішень міжнародних організацій;
- Роль міжнародних неурядових організацій та клубів у визначенні пріоритетних напрямів формування глобальної економічної політики.

Рекомендації для виконання:

У кожній групі має бути особа, яка виконує окреме завдання:

- хтось відповідає за збір та систематизацію інформації,
- хтось – за її оформлення у вигляді презентації (використовуючи програми Power Point, Prezi тощо),
- хтось – за виступ із доповіддю.

Ролі розподіляються між студентами самостійно.

Пам'ятайте, що презентація повинна містити ілюстрації, графіки, статистичні дані. Текстом презентація не має бути перевантажена. Доповідач має пам'ятати, що увагою аудиторії необхідно заволодіти. Регламент 10 хвилин.

Після презентацій проведіть обговорення та обмін думками щодо того, як змінилася роль міжнародних організацій на сучасному етапі глобалізації.

Завдання 4. Підготуйте одноосібну доповідь.

1. Глобальна система економічного регулювання, її об'єкти та суб'єкти.
2. Напрями макроекономічного регулювання національних економік.
3. Характеристика регулятивних інститутів глобальної економіки.
4. Міжнародні організації з регулювання світової торгівлі.
5. Погляди провідних вчених-економістів на діяльність регулятивних інститутів глобальної економіки: головні протиріччя і проблеми.
6. Основні концепції ймовірної організації глобального регулювання економіки у контексті перспективних сценаріїв глобального розвитку.

Тема 9. Глобальна економіка як прогностична реальність

➔ **Мета:** дослідження особливостей сучасного етапу світового розвитку, факторів та напрямів його спрямування; вивчення механізмів розв'язання глобальних проблем. Структурувати знання щодо конфігурації глобальної системи координації розвитку і використання людських ресурсів, а також розробки їх сценаріїв.

Методичні вказівки до виконання практичних завдань

При опрацюванні даної теми доцільно розкрити сутність, особливості та глобальні фактори спрямування сучасного етапу світового розвитку.

Особливу увагу потрібно звернути на дослідження та аналіз наявних моделей економічного розвитку і стратегій глобалізації.

Окремо необхідно проаналізувати та узагальнити наявні перспективні сценарії глобального розвитку, розкрити конфігурацію глобальної системи

координації розвитку і використання людських ресурсів, а також продемонструвати роль міжнародних організацій у керуванні цими процесами.

План

1. Сучасний етап світового розвитку: особливості, фактори, загрози.
2. Моделі економічного розвитку та можливі стратегії глобалізації.
3. Стратегії глобального розвитку світу.
4. Перспективні сценарії глобального розвитку.

Основні терміни і поняття

Технологічний уклад (перший, другий, третій, четвертий, п'ятий), промислова революція, «нова економіка», система, економічна система, розвиток, екстенсивний, інтенсивний, детенсивний економічний розвиток, прогрес, стагнація, регрес, глобальні загрози, глобальні ризики, глобальні проблеми, глобальні виклики, глобальні тенденції, глобальні актори (суб'єкти) програма розвитку ООН (ПРООН).

Завдання для виконання на практичному занятті

? Завдання 1. Експрес-опитування. Дайте короткі відповіді на питання:

1. Які основні особливості та тенденції сучасного етапу світового розвитку ви вбачаєте? Які чинники впливають на нього найбільше?
2. Які моделі економічного розвитку існують у сучасному світі?
3. Які переваги та недоліки можуть бути пов'язані з кожною з них?
4. Які стратегії глобального розвитку вважаються найбільш важливими та перспективними? Які країни або регіони активно впроваджують такі стратегії?
5. Які можливі сценарії глобального розвитку ви розглядаєте на майбутнє?
6. Які ризики та можливості пов'язані з кожним з них?
7. Які ролі грають міжнародні організації та інститути у формуванні та реалізації глобальних стратегій?
8. Як вони сприяють або гальмують глобалізацію?
9. Як впливає глобалізація на рівень життя та соціальний розвиток різних країн?
10. Як можливо збалансувати позитивні та негативні наслідки глобалізації?
11. Який механізм розв'язання глобальних проблем ви можете навести?
12. Охарактеризуйте конфігурацію глобальної системи координації розвитку і використання людських ресурсів.

🔍 Завдання 2. Пошук, аналіз та обговорення новин на тему: «Роль штучного інтелекту у формуванні нової глобальної економіки: перспективи і загрози для робочої сили, перспективи і загрози для бізнесу».

Завдання 3. Групове завдання. Проведення дискусії.

Перша група готує презентацію на тему «ПРООН є дієвим інструментом керування глобальним розвитком». Друга група готує презентацію на тему «ПРООН розробляється тільки в інтересах країн-лідерів».

Рекомендації для виконання:

У кожній групі має бути особа, яка виконує окреме завдання:

- хтось відповідає за збір інформації;
- хтось – за систематизацію тексту, із перетворенням його у таблиці, рисунки, схеми тощо;
- хтось – за її оформлення у вигляді презентації (використовуючи програми Power Point, Prezi тощо);
- хтось – за виступ із доповіддю.

Ролі розподіляються між студентами самостійно.

Вимоги до презентації:

Пам'ятайте, що презентація повинна містити ілюстрації, графіки, статистичні дані. Текстом презентація не має бути перевантажена. Доповідач має пам'ятати, що увагою аудиторії необхідно заволодіти. Регламент 10 хвилин.

Рекомендації для ведення дискусії:

Після презентацій проводиться обговорення та обмін думками щодо ролі ПРООН у глобальній економіці.

Пам'ятайте про правила ведення дискусії: (не допускати перетворення дискусії у з'ясування особистих стосунків; можна переконувати, але не можна принижувати опонентів; зберігати спокій і врівноваженість у спорі; критикувати без роздратування і злості, але й не вибачатися за критику, тому що це не ознака ввічливості, а вияв невпевненості у своїй правоті; програвати і перемагати достойно. При поразці не сердитися, і не бути розгубленим; при перемозі залишатися спокійним і скромним; давати можливість опонентам «зберегти обличчя».

Регламент на виступи – 2 хвилини. Наприкінці підведення підсумків та обмін думками щодо того, чи дійсно програми розвитку розробляються в інтересах усіх груп країн та чи мають вони високу ефективність.

Завдання 4. Підготуйте одноосібну доповідь.

1. Особливості сучасного етапу світового розвитку та порівняння з попередніми.
2. Глобальні фактори спрямування та трансформації суспільного розвитку.
3. Сучасні імперативи глобалізаційних процесів та форми проявів ключових суперечностей глобального розвитку.
4. Моделі економічного розвитку.
5. Суперечності сучасних стратегій глобалізації.
6. Перспективні сценарії глобального розвитку.

Тема 10. Конкурентна стратегія розвитку України в умовах глобалізації

➔ **Мета:** дослідження місця України у глобалізаційних процесах, визначення її сильних та слабких сторін. Систематизація та структурування знання щодо можливих напрямів і векторів розвитку національної економіки, враховуючи ризики, загрози та тенденції глобалізаційних процесів.

Методичні вказівки до виконання практичних завдань

При опрацюванні даної теми доцільно розкрити конкурентні переваги України на міжнародних ринках, з'ясувати сильні та слабкі сторони національної економіки, виділити ключові позиції експорту, імпорту, основних торговельних партнерів.

Особливу увагу потрібно звернути на аналіз суперечливого впливу глобалізації на розвиток української економіки, політики, соціально-культурної сфери. Дослідити, як впливає діяльність міжнародних організацій на Україну, хто її підтримує в умовах військового стану, які наслідки і результати такої підтримки.

Окремо необхідно узагальнити перспективні вектори та напрями економічного розвитку України в мовах глобалізації із використанням результатів SWOT та PEST аналізів.

План

1. Проблема конкурентоспроможності України в глобальній економіці.
2. Суперечливий вплив глобалізації на розвиток України.
3. Наслідки і результати співробітництва України з організаціями глобального профілю діяльності.
4. Напрями економічного розвитку України в умовах глобалізації.

Основні терміни і поняття

Національна економіка, конкурентна стратегія, Угода про асоціацію, Європейська політика сусідства, кандидат на вступ до ЄС.

Завдання для виконання на практичному занятті

? **Завдання 1.** Експрес-опитування. Дайте короткі відповіді на питання:

1. Розкрийте основні складові стратегії незалежної України.
2. Який основний напрям зовнішньоекономічної політики сучасної України?
3. Яке значення для розвитку національної економіки має вступ України до СОТ?
4. В яких документах висвітлювалася зовнішньоекономічна політика сучасної України?
5. Охарактеризуйте особливості економічних відносин України із країнами ШОС.
6. У чому полягає специфіка сучасних торгово-економічних відносин України з росією?

7. Для чого необхідний геоелекономічний аналіз та прогнозування в процесі створення стратегії економічного розвитку країни?

8. Як, на вашу думку, впливає процес глобалізації на економічне, політичне і культурне життя нашої країни?

 Завдання 2. Пошук, аналіз та обговорення новин на тему: «Конкурентоспроможність України на глобальних ринках».

Завдання 3. Групове завдання. Проведення дебатів.

Перша група готує презентацію на тему «Глобалізація позитивно впливає на Україну і допомагає всебічно розвиватися». Друга група готує презентацію на тему «Глобалізація приносить для України більше загроз, ніж переваг, її вплив потрібно обмежувати».

Рекомендації для виконання:

У кожній групі має бути особа, яка виконує окреме завдання:

- хтось відповідає за збір інформації;
- хтось – за систематизацію тексту, із перетворенням його у таблиці, рисунки, схеми тощо;
- хтось – за її оформлення у вигляді презентації (використовуючи програми Power Point, Prezi тощо);
- хтось – за виступ із доповіддю.

Ролі розподіляються між студентами самостійно.

Вимоги до презентації:

Пам'ятайте, що презентація повинна містити ілюстрації, графіки, статистичні дані. Текстом презентація не має бути перевантажена. Доповідач має пам'ятати, що увагою аудиторії необхідно заволодіти. Регламент 10 хвилин.

Рекомендації для ведення дискусії:

Після презентацій проводиться обговорення та обмін думками щодо впливу глобалізації на розвиток України, враховуючи економічний, політичний, культурний, соціальний, технологічний аспекти.

Пам'ятайте про правила ведення дискусії: (не допускати перетворення дискусії у з'ясування особистих стосунків; можна переконувати, але не можна принижувати опонентів; зберігати спокій і врівноваженість у спорі; критикувати без роздратування і злості, але й не вибачатися за критику, тому що це не ознака ввічливості, а вияв невпевненості у своїй правоті; програвати і перемагати достойно. При поразці не сердитися, і не бути розгубленим; при перемозі залишатися спокійним і скромним; давати можливість опонентам «зберегти обличчя»).

Регламент на виступи – 2 хвилини. Наприкінці підведення підсумків та обмін думками щодо того, чи дійсно глобалізація допомагає Україні розвиватися.

 Завдання 4. Підготуйте одноосібну доповідь за питаннями плану теми 10.

Проаналізуйте вплив глобалізації на конкурентоспроможність України на міжнародних ринках.

Рекомендації до виконання:

- Обрати вид товарів або послуг для дослідження (наприклад, ринок солі, цукру, автомобілів, олії, пшениці, електроенергії тощо).
- Зібрати дані щодо експортної діяльності України в обраній галузі.
- Порівняти ціни, якість та інші характеристики продукції України з продукцією інших країн-конкурентів на світовому ринку.
- Вивчити суперечливий вплив глобалізації на обрану галузь економіки України. Визначити її позитивні та негативні прояви для конкретних підприємств, що торгують обраними товарами, послугами.
- Розробити пропозиції щодо стратегій розвитку, які дозволять Україні використовувати можливості глобалізації для зміцнення своєї конкурентоспроможності в обраній галузі.
- Підготувати доповідь із презентацією, яка б розкривала вище наведені пункти (15-20 хвилин, до 20 слайдів).
- Після виступів порівняти результати аналізу зі студентами, які обрали інші товари, послуги для вивчення.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Багатонаціональні підприємства та глобальна економіка : монографія / за ред. О. І. Рогача. Київ : ЦУЛ, 2020. 368 с. URL: <http://ebooks.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi61/0045179.pdf>.
2. Белей С. І., Бойда С. В., Колосінська М. І. Глобальна економіка : навч. посіб. Чернівці : ЧНУ ім. Ю. Федьковича, 2020. 227 с. URL: <http://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi73/0054309.pdf>.
3. Вініченко І. І., Гончаренко О. В., Васильєв С. В., Дідур К. М. Глобальна економіка : навч. посіб. Київ : ДКС центр, 2019. 234 с. URL: <http://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi74/0054370.pdf>.
4. Глобальна економіка : метод. рек. / уклад. А. О. Литвиненко. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2021. 50 с. URL: <http://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi74/0054371.pdf>.
5. Горовий В. М. Національні інформаційні процеси в умовах глобалізації = Gorovoy V.N. National informative processes in the conditions of globalization: monograph : монографія / відп. ред. О. С. Онищенко. Київ : НАНУ, НБУ ім. В. І. Вернадського, 2015. 332 с. URL: <http://ebooks.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi51/0039106.pdf>.
6. Дейнека Т. А. Соціально-економічні суперечності процесу глобалізації суспільства (політико-економічний аналіз) : монографія. Київ : ХНЕУ, 2018. 510 с. URL: <http://ebooks.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi60/0044629.pdf>.
7. Економіка України у глобальному середовищі : конспект лекцій / уклад. Н. М. Пугачова. Одеса : ОНУ, 2018. 135 с. URL: <http://ebooks.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi61/0045675.pdf>.
8. Кусакова Ю. О., Прушківська Е. В. Компаративний аналіз розвитку сфери послуг у країнах світу. Управління змінами та інновації. 2021. № 2. С. 43-49. URL: <http://smi.politehnica.zp.ua/index.php/journal/article/view/29/26>.
9. Ларіна Я. С., Брацлавська О. С. Розвиток людського капіталу в умовах глобалізації : монографія. Київ : ВЦ Академія, 2012. 248 с.
10. Липов В. В. Глобальна економіка : навч. посіб. : у 2 ч. Ч. 2 : Сучасний стан, проблеми та перспективи глобального розвитку. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2018. 234 с. URL: <http://ebooks.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi59/0044031.pdf>.
11. Радзівєвська С. О. Глобалізація та регіоналізація у світовому господарстві : монографія. Київ : ТРОПЕА, 2020. 320 с.
12. Решетило В. П. Глобальна економіка : навч. посіб. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2018. 167 с. URL: <http://ebooks.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi60/0044260.pdf>.
13. Casanova L., Miroux A. The Era of Chinese Multinationals : Competing for Global Dominance. Cambridge : Elsevier, 2020. 224 p. URL: <http://ebooks.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/ScienceDirect/0046125.zip>.
14. Global economic prospects / World Bank Group. Washington, 2020. 215 p. URL: <http://ebooks.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi66/0048947.pdf>.
15. Jinji N., Zhang X., Haruna S. Deep Integration, Global Firms, and Technology Spillovers. Singapore : Springer, 2022. 178 p. URL:

<http://ebooks.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi66/0048382.pdf>.

16. International Labour Organization and Global Social Governance / T. Halonen, U. Liukkunen (eds.). Cham : Springer, 2021. 146 p. URL: <http://ebooks.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi62/0046737.pdf>.

17. Kusakova Yu., Kryshchal T. International tourism and globalisation: interconnection and interdependence. Financial Strategies of Innovative Economic Development. 2024. Iss 2. Pp. 77-81. URL: <https://journalsofznu.zp.ua/index.php/economics/article/view/4230/4032>

18. Lutz B. J., Lutz J. M. Globalization and the Economic Consequences of Terrorism. London : Palgrave Macmillan, 2017. 210 p. URL: <http://ebooks.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi61/0045418.pdf>.

19. Moak K. Developed Nations and the Economic Impact of Globalization. Cham : Palgrave Macmillan, 2017. 259 p. URL: <http://ebooks.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi61/0045212.pdf>.

20. Verde A. Is Globalisation Doomed? : The Economic and Political Threats to the Future of Globalisation. Cham : Palgrave Macmillan, 2017. 150 p. URL: <http://ebooks.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi66/0048298.pdf>.

Інформаційні ресурси:

1. Офіційний сайт журналу The Economist. Стрічка новин. Світ. URL :
2. Офіційний сайт журналу The Financial. Секція World. URL :
3. Офіційний сайт міністерства закордонних справ України. Секція Курс на набуття членства у ЄС і НАТО. URL : <https://mfa.gov.ua/yevropejska-integraciya>
4. Офіційний сайт національного банку України. Секція Фінансові ринки.
5. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. Секція Державний борг. Митна політика. URL : <http://www.minfin.gov.ua/>.
6. Офіційний сайт ООН. Підрозділ статистики. Секція Business Statistics.
7. Офіційний сайт Конференції ООН з торгівлі і розвитку. Секція World
8. Статистика ЮНКТАД. URL : <https://unctadstat.unctad.org/datacentre/>
9. База даних Світового Банку. URL : <https://data.worldbank.org/>
10. База даних ЄС. URL :

ВИКОРИСТАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Глобальна економіка : метод. рек. / уклад. А. О. Литвиненко. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2021. 50 с. URL: <http://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi74/0054371.pdf>.
2. Сардак С. Е. Глобальна економіка як прогностична реальність. *Глобальна економіка* : підручник. Запоріжжя : ФОП Мокшанов В. В., 2017. С. 368 – 381. URL: <https://philarchive.org/archive/SAR-127> (дата звернення 15.07.2024)
3. Вініченко І. І., Гончаренко О. В., Васильєв С. В., Дідур К. М. Глобальна економіка : навч. посіб. Київ : ДКС центр, 2019. 234 с. URL: <http://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi74/0054370.pdf>.
4. Економіка сталого розвитку : електронний посібник з дисципліни. Луцьк : Луцький національний технічний університет, 2022. URL : https://elib.lntu.edu.ua/sites/default/files/elib_upload/%D0%95%D0%A1%D0%A0%20%D0%95%D0%9D%D0%9F%202022%20%D0%B3%D0%BE%D1%82%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%B9/index.html
5. Ребуси українською 2013-2024. Генератор ребусів. URL : http://rebus1.com/ua/index.php?item=rebus_generator
6. Drew Ch. Economic Globalization – Pros and Cons (with Examples). February 3 2024. URL: <https://helpfulprofessor.com/economic-globalization-examples-pros-cons/>
7. Oxford Economics. Global Cities Index 2024. URL: <https://static.poder360.com.br/2024/05/oxford-economics-cidades-mai2024.pdf>
8. Krugman P. R., Obstfeld M., Melitz M. J. International Economics. Theory & Policy. Eleventh Edition. Global Edition. Pearson Education Limited, 2018. URL: https://eclass.duth.gr/modules/document/file.php/OPE01137/International%20trade%20_%20theory%20%26%20policy%20%28%20PDFDrive%20%29.pdf [9].
9. Brand Ul., Makal P. A Brief History of the Alter-Globalization Movement. From the Battle of Seattle to Heiligendamm, Hamburg, and the fight for a just future. Rosa-Luxemburg-Stiftung. 07/08/2022. URL: <https://www.rosalux.de/en/news/id/46700/a-brief-history-of-the-alter-globalization-movement>